

1846-04-13

AFSENDER

J.Th. Lundbye

MODTAGER

Svend Grundtvig

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Afsendersted:

Firenze

Modtagersted:

København Ø

Omtalte personer:

Adolph Victor Freund

Olympia Freund

Lorenz Frölich

Svend Grundtvig

Gitte Høyen

N.L. Høyen

Christian Listov

Cathrine Lundbye

J.Th. Lundbye

Wilhelm Marstrand

P.C. Skovgaard

Arkivplacering:

Mappe 34 nr. 31 a-b

TRANSSKRIFTION

Mappe 34 nr. 31a + b

Til

Hr Svenn Grundtvig

Addr: Højerværdige Hr Pastor Grundtvig

Hjørnet af Vimmelskafte og Knabrostræde

Copenhagen

en

Dannemarc

Florenz 2 Paaskedag 13 April 1846.-

O, Du løierlige, gamle Gjodehams! som igaar gjorde mig saa glad, nu kommer Touren til Dig, og kunne I lægge alle disse Breve og deres Stemninger sammen, da vilde I faae som Resultat: grandgivelig den gamle, halv gnavne, halv lystige Johan Thomas; men i Mellemrummene mellem Jeres Breve samler sig altid lidt Vrantenhed, som da presser og piner til det baner sig en Udvei gennem en eller anden bidsk Bemærkning, jeg stadig fortryder bagefter, og stadig fornyer efter min gamle Stiil. Siig den gode Fru Høyen det, thi jeg tvivler ikke paa, at ogsaa i Breve til hende vil findes Sligt, det er som Stöv, der kommer selv i Stuer, hvor Ingen boer, de maa imellem alligevel feies; og det Reelle i Sagen er: 1, at jeg har forkludret mig selv, men haaber paa min gode Natur og ønsker for Fremtiden ikke at falde Andre mere til Byrde med, hvad ene jeg selv maa rette – 2, at jeg er bleven skj for den Erfaring: at Hjerteløshed og Haarhed i Forening med Svulst og Dumhed og Raahed er bleven brugt som Vaaben ogsaa mod mig, hvem Ingen i Hjemmet har nogensinde kastet en Steen efter, ihvorvel jeg tit ærligt havde fortjent en Rævselse. Ja, siig hende det og lov hende, at jeg skal være saa god og føielig, men, som Prof: Höyen sagde: bare maa Ingen sige mig imod, for det kan jeg ikke taale, og for alting ingen Hindring lægge i Veien for min Hjemreise, thi da reiser jeg mig i min hele Vælde som Kong Olaf, da: af han trak sine Handsker smaae, thi selv maatte han for Styret staae! Ja, sandelig! da gaaer [jeg] durch som en løbsk Hest eller Qvæget i Heden, lige løs paa Fyrtaarnet ude paa Spidsen af Refsnæs, som til min Sorg vel er bygget der mens jeg var borte. – Skovgaard! Jeg siger Dig min Taalmodighed er skjør, derfor behandl mig varsomt, om Du vil jeg endnu skal søge noget Godt ud af Hjem[?reisen]; men jeg er saa glad, thi Dit Brev indeholdt intet Ord om, at Du vilde reise inden jeg kommer tilbage; jeg tilstaaer det kunde ligge i Moders Brev, men min Angst maa have indgivet mig det, da ventelig kun Talen er om Frölich. Altsaa lad os opsætte at tale om det til vi sees; dog maa jeg bringe Dig Marstrands Hilsen og Ønske at see Dig

ogsaa i Rom, om end kun som en Trækfugl. –Hvordan kan jeg skildre min Glæde over hvert Ord Du skriver om mit Billed, og hvad der ikke glædede mig som Vidnesbyrd om at det [er] takkeligt i deres Øine, hvis Dem jeg agter høiest, det glædede mig ved en Spas, der var god, skjøndt paa min Bekostning: da Du, gode Ven! Troede at de italienske Heste havde, vanskabte Bagbeen, nei! Det er ikke Bagbenene ene, men hele Hesten falder til den høire Side, det har jeg nok fölt, og skjøndt det maaskee er det første Billed, hvorved jeg holdt Interessen til det Sidste, saa maatte det jo dog have en Grændse, især da det mange Steder er allerede formalt. Hvad der forundrede mig var at Belysningen kunde fremkalde nogen gunstig Bemærkning, thi, vel er jeg mig overmaade respektabel Forsætter bevidst, men de hjælpe i Kunsten saa lidt som "godt Hjerte og alle Dýder", men jeg havde den Tro, at Lysset paa de forreste Oxer og Lyset i Luften stode i en sørgelig Disharmoni, og det har kostet meget Hovedbrud: snart skulde det ene være det stærkeste, snart det andet, og altid bleve begge Dele lige stærke. Marstrand fandt Oxerne for lyse for det rolige Dagslys, hvori det var min Hensigt at give hele Forgrunden, mens en Solstraale skulde falde paa Forbjerget inde i Billedet, hvad han fandt tydeligst og heldigst, med Hensyn paa Farven, i de bageste Oxer. Gud være lovet! at det har behaget Nogle,

-2-

det skal ikke gjøre mig overmodig eller stolt, men det kom til mig [som en efter längtat Vished og] som en rar opmuntrende Deeltagelse af Vennerne, jeg helst vil takkes, og nu har jeg Lyst igjen, skal ikke trættes paa Halvveien, men male mig glad som i gamle Dage paa Fredriksværk, naar Moder kom op til mig med sit Strikketøi og sad og saae til. Men nu maa jeg dog tage mig i agt, jeg tør snart ikke røre ved en Pen, thi jeg kan fylde hele Ark med bare Længsel, glad Længsel efter Danmark, og det er I dog ikke tjente med. – Jeg er glad ved at høre, at Du har forvundet Din Sygdom, altsaa maatte ogsaa Du paa [?LL], var Mad: Jensen der endnu, og havde hun sit lille Billedgalleri endnu, hvortil ogsaa jeg bidrog. – Du har ganske Ret i at love Olympia, at jeg skal supplere Billedbogen, skjøndt jeg ellers nödig giver mig "Kun en Spillemand " i Vold; men hvad gjør jeg ikke for lille Lýmpos Skyld. Hils det gode lille Barn og Vik og deres Moder fra mig; ja, Fru Freunds Caffé smagte mig dog bedre, end den i Caffé greco, hvad ellers er meget sagt, og jeg tager den med i Caffé Due Scilie, hvorom I ellers let kunde høre scandaleuse Ting, som I aldrig havde ventet af mig. Naar jeg nemlig Kl 2 havde seet mig træt i Museet i Neapel, saa var det der, hvor jeg forfriskede mig ved en Kop Caffé og Ærgelsen over en By, der ikke havde Romere paa Gaderne (det var egentlig min største

Kære) og det gav Anledning til, at man beskyldte mig for: at Caffé delle due Sicilie havde en større Attraction for mig end sømmeligt var for en dansk Stipendiat. Men nu maa jeg bryde af, thi jeg har et svagt Haab om, at Galleri Pitti skal jeg idag kunne slippes ind i, og saa er jeg ikke at spøge med, især første Gang, saa bliver jeg rent gal, efter denne taalmodigheds prøve fra d 8 April Onsdag. - Ja her har Du mig igjen, paa faae Timer meget rigere, thi i denne Pause er der gaaet store Ting forbi mine Øine; jeg vandrede fra Impanata til Madonna della seggiola i ganske stille Henry[?kkelse], hvad er her at foretrække, og skal der aldrig mere skabes Sligt? var det mere end Menneskeværk? Saa simpelt - "tj' allt det stora är enkelt!" og saa hans: Esechiels Sjn, og saa hans gamle Mesters Christi Gravlægning, hvori hver Figur paa den simpleste Maade bærer Præget af Smerte over Frelserens Død, dyb og inderlig Bedrøvelse i de simpleste Stillinger - og saa Michel Angelos: Parier, hvor det er som den Ene siger: skal vi ogsaa nu klippe hans Livstraad over, og saa, Du! inderst inde, hvad skulde jeg see: graae Skyer hen over en klar, kold Luft, en Gruppe mørke Træer (dog deiligt bevaret, ikke sorte) alvorligt derimod, og forbi deres Rødder en rislende Bæk, som i Forgrunden falder ned over nogle Stene, o, Du har for længe siden kjendt Dit store Forbillede, ham Du dog i Stemningen altid ligner, men jeg var nær ved at faa Taarer i Øinene, da jeg igjen saa den kjære [?Revisdal] for første Gang i Italien, det var som en Tone fra Hjemmet, og, for at fuldstændiggjøre, [den] det, slikkede Dubbels langlige Bølger op paa den sandede Strandbred tæt ved Siden af. Der blev jeg hængende, til en Soldat kom og sagde, det var Tid at lukke, men imorgen er jeg paa Pletten igjen, thi i saadant Selskab kan jeg føle, at jeg er Kunstner, det har aldrig nedslaaet mig, men tværtimod er det som jeg stod paa Gløder indtil lignende Ting kan komme frem under mine Hænder, jeg seer dem Alle kjækt i Øinene, jeg er saa god som de! Nei, et Spøg et andet Alvor - ved saadanne Sager føler jeg allerbedst, hvad jeg formaaer, allerdybest, hvor gjerne jeg vilde ligne disse kjære Henfarne; men vi ville være glædest, naar vore Billeder falde i Privaltfolks Eie, selv om [de] kun blive, eet af Faar, det stødte mig at see mine Venner alt der aldeles uændsede af mange, man driver i Gallerier for at slaar Tiden ihjæl og fordi Gallerierne høre til "den store Route", men [Erindring der og hos Din rare Onkel, han har været dig god Slægtning og dine Venner kunne derfor ogsaa takke ham. -]

-3-

det er et sørgeligt Tegn for Kunsten, at hver By søger nu at faa sin Kunstsamling, thi med det samme drives den ud af Livet. Om Du kunde see den Afdeling i Neapels Musæum, som kaldes " de smaa Bronzer", Du

vilde som jeg svimle ved et dagligt Liv saa omgivet af Kunst, som de Gamle have kjendt. Loddet paa en Vægtskaal maa være et Mandehoved, hver Krog maa være en Fuglehals, Hjelmkammen maa have hele Relieffer, en Melkekrukke sine Gjeder, og Alt i Bronze, udført med Kjærlighed. Den tarveligt vante Nordbo maa vel studse ved Sligt, og dersom jeg ikke var nødt til at sælge mine Billeder, saa vilde jeg forære dem alle til smaa Piger som Olymphia. - Men veed Du, hvad det betyder, at jeg alt er et Stykke nede paa den tredie Side til Dig? det er saagodtsom: at Listow faaer ikke denne Gang, hvad jeg skylder ham: et Brev; og jeg paalægger Dig derfor at holde ham op med Løfter og saa skadesløs som muligt ved Meddelelsen, thi sandelig han fortjener Svar paa et herligt Brev, men saa faaer Du intet. Jeg maa dog berette, at paa Dampskibet fra Ne|a|pel -Livorno var en berømt eller dog en bekjendt Mand: Sir Henry Pattinger med Familie. Jeg laae agter ude paa Dækket i en Marseillereisekasse med Hætte i, som jeg har kjøbt af Marstrand for en Ko i Danmark og deruden om min graae, velkjendte Vams, imellem hvilken og mit Humeur Listow drager en "graa-lodden" Paralel, og var saaledes indsvøbt ligesaa muggen som den store Mand, jeg gjorde til Gjenstand for mine Betragtninger. Han lignede Wedelfeldt af Ydre, synes jeg, og jeg kunde ikke med min bedste Villie og dybeste Ærbødighed faa Mere i hans Person, det eneste paafaldende var en strængt vedligeholdt Ro, som han stræbte endog at overordne Skibets Duvning, men det mægtede han ikke, og jeg saa his lordship mere end én Gang [?dingle]. Hans Kone og Datter kunde, trods Silke og Hermelin, godt være Madam og Jomfru Petersen eller Michelsen .

Og nu, da Du taler om Studeprang, maa jeg dog tilføie: at jeg er fornøiet med, hvad Du kan bringe ud af dem, men det vil jeg sige Dig: at Din sorte Haan ikke er undgaaet min Opmærksomhed , naar Du ret troskyldig spørger: om jeg vil have Actier i noget som helst Tivoli-lignende Foretagende – jeg hader dem!!! ligefra Peter Madsens gang med Ruder over lige indtil Pariserhoteller med uforskammede garçons i, disse Afskum, som har voldt mig Ærgelser paa hele Veien fra N|y|havn N:283 (?) indtil Salerno, thi Pertum er Gud ske Lov endnu ikke profaneret af det Kram. - Hvad Rebellionen i Knstfrngn angaaer, da er min Ven saa laconisk, at han bliver |ganske| sort, eller dog meget dunkel, men jeg giver Dig ganske Ret i, at det den rette Maade at forbedre Kunstnerens Stilling paa, er|: at| han kun stræber at forbedre sig selv, som ogsaa, at vi have "da har i Rigdom vi drevet det vidt, naar faae har formeget og færre for lidt!" Vi ville hverken beile til Roes eller Penge, men vi ville Haand i Haand gjøre vore Venner Glæde og med Penselen efter bedste Evne prise vort Fødelands Natur. - Jeg veed ikke at have glemt at besvare Noget i dit Brev, og maa

derfor have Lov til at knytte en Bemærkning til Din: at Du baade kjendte og ikke kjendte mig i mit Billed. Jeg troer ikke i dette Øieblik, at det er lykkedes mig at give Italiens Natur paa en caracteristisk [Maade], alene Valget af Veiret, paa en romersk Vinterdag, nærmer Tonen saa meget til vort Eget, men jeg er mig kun bevidst at have villet give, hvad jeg saa om mig; er det nu ikke underligt: at ganske umiddelbart kan denne Nuance da indliste sig, det er en Triumf for min Yndlingsbetragtning af Kunstnerens Liv og Stræben som et: Instinct. Nu, disse Ord vil jeg komme til at fortryde!!! - Jo, dog eet! Min store Glæde over den store høire Forklov paa den græsende Oxe kunde maaskee forklares derved: at det var [Hvordan lever din gamle Bedstemoder? glem ikke at fortælle mig om dem, og bring mig imellem i venlig]

-4-

den første, som blev færdig - men er det nu ikke harmeligt, nu bliver man griint ud, oven i Kjøbet! - Gaae til min Broder Carl og meddel ham Lidt af Brevet, samt siig Ham: at Honoratus skal næste Gang faa Svar paa sit høiest kjærkomne Brev, og han skal ikke vente længe. Endnu, Skovgaard! deel for alting disse Postpenge, som idelig betynger min Samvittighed. Dersom Du seer Schönhejders, da hils dem venligt fra mig og bed Dem besørge en Hilsen til den lille Engelke, hvem jeg nu kan fortælle om Bÿen, "der er sÿnket i Jorden", hvad jeg ogsaa skal, om hun endnu nogle Gange vil synge for mig om "de engelske Frøkener"-

Og saa er jeg færdig for denne Gang, og sÿnes nu at kunde fortjene et Brev ret snart igjen, det vil nok træffe mig her, hvor jeg foreløbig kan bestemme mit Ophold til 15 Maÿ, det vil bero paa om jeg faaer Penge hjemmefra, om jeg skal blive her længere. Hils alle kjære Bekjendtere! Veed Du noget om Georg og Fibiger og Didrik? Hils Købke og siig ham at jeg blev sjæleglad ved i Neapel at finde hele det lille Billed med Castel Novo, som jeg altid har sat saa megen Priis paa. Hils Const Hansen og fortæl mig om han har havt Brÿllup? Hvordan gaaer det min Ven, Valdemar Blom? Hold modet i veiret paa det rare Menneske, hils ham hjerteligt som ogsaa hele Din Familie fra Din Ven TL

[Mappe 34 nr. 31 b]

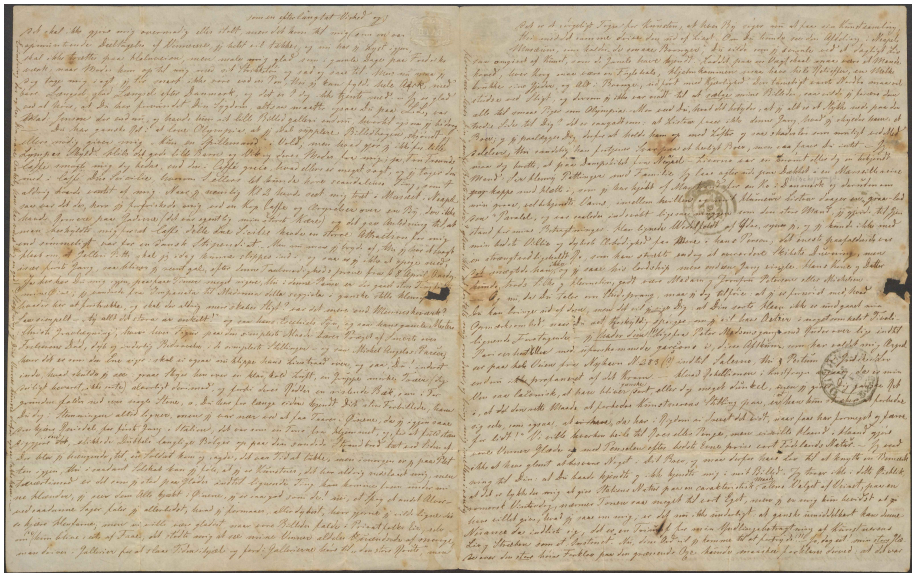
Reisefrugter, samlede paa pavestatens Mark, men ikke alle egnede for Offentligheden, hvor der er Damer tilstede, skjønt de sandelig er meget uskÿldige.

Ernst Meÿer (med pibende stemme) Nu har jeg reist i Tydskland og i Frankrige, i Danmark og i Sverrig; men, hvor seer man en Mand sitte og skide og Konen holde Parapluien over ham - eller en Dreng, som har skidt en Lort og nu i Solen sitter og fanger Fluere paa den - det seer man kuns i

Italien. - Ogsaa Ernst Meier i Café greco en Aften: Her er det rette Liv for Kunstneren, han kan glæde sig ved, hvad Ingen ellers seer, men det har Intet at gjøre med at tegne Rygge og Rumper paa Modelskolen; jeg exelerede i at tegne Rumper – jeg avancerede og fik Medailler for at tegne Rumper – men jeg kan ikke bruge dem. - Ved vort Julegilde havde han Provstinde Ursin tilbords, og yttrede sig senere saaledes: Jeg vidste ikke, hvem hun heet - det er likesom en Krukke, der ingen Hængsler har, man veet ikke, hvor man skal tage den fat. - Om Töming's Kone sagde han: Hun er likesom en Engel, for hun har ingen Litenskaber: hun spiser ikke, hun drikker ikke, hun fryser ikke! - Sproglige Smaatræk: Svenskeren Palus, der er meget døv talte med en portugisk Maler, hvis Fødeland han var uvidende om. Langt henne i Samtalen udbrød han med den egne Henrykkelse, som tydede paa, at nu havde han fattet omsider en Mening, han længe havde stridt for at erhverve sig: ak! Voi siete un portogallo! (ah! De er en Apelsin!) - - En dansk Philosoph vilde sige ret tydeligt og halv ærgerlig: jeg er en Fremmed, men kom tilskade og sige: io sono pelegriño! Historien med: Detto con patate er bekjendt – jeg

-2-

kunde ikke negte mig den ondsksfulde Glæde at fortælle disse Træk, jeg ellers let kunde glemme, hvad de forekomme mig for gode til, og Skovgaard maa endelig give Prof. Höyen denne lille Lap, han vil glæde sig over gamle Ernst Meier, der som han siger: nu fører et contemplatret Liv i Olevano, hvor jeg besøgte ham uden at kunne opnaae at see hans Værksted. Da jeg forsøgte at røre ham dermed: at jeg kunde ikke forsvare for Höyen og hans Venner i Danmark at have været i Oleano uden at see Meiers Studier, svarede han idet han pegede ud af Vinduet i Værtshuset, hvor vi vare: der kan De see det, det er netop det Vindue derhenne - De kan faa mit Billed at see bag paa, saa kan De sværge paa, De har seet det. Der var saaledes intet videre at gjøre, og jeg kunde ikke oftere bede ham; men at see hvorledes den gamle Karl tegner endnu, skjønt han vist er aflægs, det var aldeles forbausende. Enhver i Byen kendte Signor Ernesto, og han maatte tale lidt med hver, vi mødte, men, Du store Gud! er det en gammel, dygtig Kunstners Alderdom, saa lad os trøste os med: at maaskee Mange som Meier ikke selv føler det virkelig rørende tragiske deri. Han troer endnu, at han ved et eller andet Bad, koldt eller varmt, kan faae sine Been igjen i sin Magt og blive ung paany. Haabet er dog en stor Velsignelse. Hvad der dog er en fiin og kjøn Observation i Historien med Drengen, der fanger Fluor. - Jeg holdt mig nogenlunde til jeg kom til Pompei, men tit forbeholder jeg mig at berette mundtligt, jeg mener fri for saadanne Sprogbummerter.

Pengesid, som blev forby - men er det nu ikke haarmelig, om det blev anset paa det
 over i Huset. - Gaa til min Bror Carl og meddel ham dit og Broder, samt sig
 dem: at Klummeten skal vist gaa for dem paa det her i det hjoerkomne Brev, og han skal ikke vente
 længere. Endnu Maagard! Det for alting disse Post penge, som idelig betyngte min Samvittighed.
 Derom der er en Schindler, da har du ventet for mig, og har den betyngt en Alibon til den lille
 Engelke, hvem paa kan fortælle om dem, og det er dygtigt. I den Hoved paa skal om den end
 nogle lange tid og gaa for mig om de engelske Færdigheder.

SKOVGAARD-MUSEET
 Mappe 38 Nr. 31A

De Jæger og Jæger
 Der: Alene og de Jæger
 Hjemmet og Hjemmet

64
 78
 84

L
 83

Og saa er det forby for dem, og siges om at komme forby og Broder med dem og
 det vil nok træffe mig her, naar paa forby har bestemt med Oxford til 15. Maj, det vil derefter
 om paa den Penge og om paa, om paa skal blive her længere. Hvis alle disse Pengesid og der
 mig om Geng og der i det Hoved og sig ham at paa blev og glad og: Mærk
 at paa, hele det lille Bille med Carl og Broder, om paa at har sat sin egen Penge paa. Hvis Carl
 Henset og fortal mig om han har haft Pengesid, og har den paa det om den. Valdemar Men?
 held Mærk ved den paa det rare Menneske, hvis han siges til om paa det sin Familie for den Vin

Reisefrønter, samlede paa Præstetens Mark, men ikke
alle egiede for Offentligheden, hvor der er Damer tilstede;
skjønnt de sandelig ere meget ærshjeldige.

Ernst Mejer (med prikkende Stemme) Vi har p. n. d. i Tydsk
Land og i Frankrige, i Danmark og i Sverrig; men, hvor
seer man en Mand sitta og skide og kenne hvide Para
plumier over hain — eller en Dreng, som har skidt en
Lort og nu i Salen sitter og fanger Flues paa det — Det
seer man kun i Italien. — Bysen Ernst Meier: Capi
greis en Aften. Her er det rette Liv for Kunstneren, han
kan glæde sig med, hvad Ingen ellers seer, men det har
Tantet at gjøre med at tegne Nygg og Numper paa Model
skolen; p. ejellere: at tegne Numper — p. avancerede og
fide Medailler for at tegne Numper — men p. kan ikke
brøge dem. — Ved det fule gilde kunde han Præstinden
Morion tilbede, og gttede sig senere aaledes: Jg er det
ikke, hvem min heet — Det er likesom en Thrøkke,
for ingen klængdes han, man veet ikke, hvor man
skal tage den fat. — Om Tømmers Hone sagde
han: Han er likesom en Engel, for him har ingen
Lidenskaber: him spiser ikke, him drikker ikke,
him frøjer ikke. — Sproglige Imatræk: Som
sheren Palus, der er meget dov talte med en por
tugisk Maler, hvis Fædeland han var uvidende om.
Længt henne. Samt alen indtråd han med den
egne klængdhelse, som tydede paa, at den havde han
fattet omsider en Menning, han lidenge havde skidt
for at erhverve sig: ah! voi siete un portogallo!
(ah! der er en Apelsin!) — En dansk Philosoph
silde sig ret tydeligt og halv ærgert: p. er en Frem
med, men kom tilskad, og sig: io sono pellegrino!
Historien med: Dette er patate er skjønnt — p.

keinde, ikke mege mig den andskabfulde Glæde
at fortælle dig om Torske, og ellers det kinde glimrende,
hvad de forekommer mig for gode til, og Theogrand
maa endelig give Prof Kløyer sinne lille Laps
han vil glæde sig over gamle Ernst Mejer, der
som han siger: mig finer et contemplativt Liv
i Olvans, hvor jeg beiverte ham inden at kunne
opnaa at see hans Værksted. Da jeg forsøgte at sige
ham dermed: at jeg kinde i de ferskvarer for Kløyer
og hans Vinner: Danmarks at han været i Olvans
inden at see Meiers Studie, svarede han idet
han prøvede ind af Vinduet: Vænts huset, hvor vi
være: der kan du see det, det er netop det Vindues
søsterne — De kan faa mit Billede at see høj
paa, saa kan du seerge paa, De har set det. Der
var saaledes intet videre at sige, og jeg kinde ikke
afteke hende ham; men at see hvorledes den gamle
Karl tegner endnu, skjønt han vist er af
Læge, det var alder forbaarsende. Enkelt
i Nye Hjerte Ligeor Ernesto, og han maatte
tale lidt med hver, især med, men, Din store
Jude! er det en gammel, dygtig Kunstners
Aldersdom, saa lad os troste os med: at maaske
Mange som Meier ikke selv holder det enkelt
rivende tragiske deri. Han traer endnu, at
han ved et eller andet Præd, kaldt eller raamt,
kan faa sine Been igjen i sin Magt og blive
mig paa. Klædet er dog en stor Udsigelse.
Hvad der dog er en spise og hys Observation:
historien med Drengen, der fanger Fluer. —
Jeg holdt mig nysgerrig til jeg kom til Pompeji, men
det forbeholder jeg mig at berette mindstlyt, og mener fri for scadamus
Spekulationer.